

17-18 ÉVES TANULÓK HAZAFIAS ESZMÉNYEI ÉS
MUNKAIDEÁLJAI

Dr. Kunsági Elemér

Dr. Hunya Péterné tudományos munkatárs közreműködött a kérdő-
ív szerkesztésében, a számítógépes feldolgozás programját el-
készítette, irányította az adatok matematikai-statisztikai
feldolgozását. Ezért a szerző ezuton is hálás köszönetet mond.

Bevezetés

Tanulmányunk egy készülő monográfia részlete. Felmérésünk gazdag anyagából két nagyon időszerűnek mondható nevelési feladat szempontjából mutatunk be rövid részleteket. Ebben a két részletben a szocialista hazához való viszonyra és a fiatalok munkaszeretetének aktuális helyzetére kívánunk következtetni az általuk választott ideálok alapján.

Mielőtt vizsgálatunk konkrét céljáról és eredményeiről szólnánk, indokoltnak tartjuk egy, a közvéleményt is sokat foglalkoztató kérdésről röviden szólni. Közoktatási rendszerünk fejlesztésének időszerű problémáiról sokan és sokféleképpen vélekednek. Az elhangzott vélemények, javaslatok a nevelés-oktatás tartalmi, módszertani kérdéseit is érintik. Ezek között olyan megállapításokat is találunk, amelyek széles körben gyakorolnak hatást, holott e nézetek egyike-másika a szocialista pedagógia elméletétől és gyakorlatától idegen megoldásokat hirdet és csupán zavarkeltésre alkalmas véleményünk szerint. Közülük most azokra utalunk, amelyek megkérdőjelezzik az intézményes oktató-nevelő munka egységes követelményrendszerét. Azt állítják, hogy a társadalmilag megfogalmazott nevelési cél realizálására tett intézkedések, alkalmazott pedagógiai eljárások, de elsősorban az egységes követelmények elnyomják a gyermek önépítésének lehetőségeit. A nevelők követelményei elszűrkitik a növendék egyéniségét. Sőt az iskola "uniformizálásra törekvő" határendszerével szinte megbénít egy-egy tanulót, nincs a gyermeknek alkalma adottságait kibontakoztatni. Az egységes követelmények alapján rendszeresen kudarcra van ítélve. Mivel önkifejlődése terén kudarcok érik, félszeggé válik, sikerélmény nélküli, elnyomott tagja

lesz a tanulócsoporthoz.

Mi a gyermekeket az iskolában érő pszichés sérülések lehetőségét nem kívánjuk számitáson kívül hagyni vagy tagadni. Mindenképpen el kell azonban vetnünk a gyermeket az iskolától, a pedagógustól, az ott megfogalmazott egységes követelményektől féltő nézeteket. A kizárólag spontán nevelődést, önkibontakozást igénylőkkel nem érthetünk egyet. Viszont elengedhetetlennek tartjuk a közösségen belüli egyéni bánásmódot a növendékekkel.

Azt valljuk, hogy a nevelési hatásokat a nevelési célok mellett a növendékek már meglévő személyiségjegyei is determinálják és szabályozzák. A személyiség fejlődése csakis a nevelő és a nevelt aktiv tevékenysége útján valósulhat meg. E szerint a tanuló önépítését, önfejlesztését aktiv tevékenységével realizálhatja. A nevelési intézmények és a nevelők feladata ennek a személyiségfejlődésnek a nevelési célrendszer szerinti irányítása. Ez az irányítás - a nevelés - valóban beavatkozás a gyermeki személyiség fejlődésébe. Tervszerű és tudatos cselekedtetés, környezetalakítás, szituációteremtés a társadalmilag elvárt fejlődés érdekében. A határendszerben ilyen lehetőségnek tartjuk a példakép, életideál állítását a szabad választás lehetőségének biztosításával. Példakép nyújtására tapasztalataink szerint napjainkban mindinkább az iskolán kívüli hatások, a tömegkommunikációs eszközök biztosítanak gazdag lehetőséget. Nem kívánjuk a rendelkezésünkre álló számszerű adatok ellenére sem azt állítani, hogy a vizsgálatunkba bevont fiatalok értékrendje döntően az iskolán kívüli hatásokra alakul. Adataink azonban azt jelzik, hogy a környezet, az iskolán kívüli információk olyan mértékű hatást - pozitív és negatív hatást - gyakorolnak a növendékekre, amely hatással szemben az iskola a fiatalok értékrendjének formálásában lemaradt, pedig a 16-17 éves fiatalok döntő többsége nem képes maga elé állítani olyan életideált, amely teljesen összhangban van a társadalmi elvárásokkal, és ugyanakkor megfelel saját személyisége fejlődésének is. Ezt nem is várhatjuk, mert ehhez magasfoku erkölcsi érzék, etikai tudatosság, szilárd dialektikus-materialista világnézet, fejlett ér-

telmi képesség lenne szükséges.

Ezek és a további feltételek is csak céltudatosan szervezett iskolai körülmények között alakíthatók ki a felnövekvő nemzedékben.

Az elmondottak alapján is jelentősnek tartottuk annak feltárását, hogy a 17-18 éves fiatalok milyen emberi értékeket vallanak napjainkban sajátjuknak. A vizsgálatot annak tudatában végeztük, hogy még egy országos jellegű felmérés sem adhat teljes, minden részletében egyértelműen megítélhető képet.

A vizsgálat előzményei

1969 óta foglalkozunk tanszékünkön a fiatalok életideáljainak vizsgálatával. Az első, egy francia vizsgálatból adaptált⁺ felmérésünk és elemzésünk során néhány olyan általánosítható következtetéshez jutottunk, amelyek arra indítottak bennünket, hogy periódusosan ismételjük meg ezeket a vizsgálatokat. Az akkor kialakult kép, tapasztalat alkalmasnak ígérkezett néhány nevelési feladat megfogalmazására, a gyakorlati megoldások megerősítésére, sőt tantervi döntések előkészítéséhez történő hozzájárulásra is. Véleményünk szerint hasznos lehet egy-egy ilyen vizsgálat a pedagógiai folyamat hatékonyságának megítélésében, mert a fiatalokra vonzó hatást gyakorló pozitív emberi tulajdonságok megfelelő erősítését, vagy a társadalmilag negatívnak ítélt tulajdonságok háttérbe szorítását egzakt tények alapján tervezhetjük. A fiatalok saját vallomásai tárják föl azt, hogy milyen emberi tulajdonságokat, értékeket ítélnek követésre méltónak, önfejlesztésük során személyiségükbe beépítésre alkalmasnak. Tehát a pedagógiai gyakorlat ezen az uton is figyelemmel kísérheti a növendékek aktuális értékrendjét.

⁺Dumazedier-I- Hassenforder: Heros de la jeunesse d'aujourd'hui
Le Courrier de la Recherche Pédagogique No.23 janvier 1965

Egy későbbi vizsgálatunk során /1974/ felmérésünket motívumvizsgálattal bővítettük. Ez alkalommal háromban jelöltük meg a választható eszményképek számát. A választás korlátozásával célunk a nagymértékű szóródás csökkentése volt. Azóta is alkalmazzuk ezt a megkötést. A választás indítikául szolgáló emberi tulajdonságok felsorolását azonban nem korlátoztuk.

A motívumok feltárása hasznos, tanulságos volt. Tényszerűen állapíthattuk meg, hogy a fiatalok számára a választott példakép egy-egy tulajdonsága, konkrét magatartása az, ami vonzást gyakorol. Azon az ismert tényen túl, hogy az életeszmény sok-sok példaképből formálódik, azt is tapasztaltuk, hogy gyakran a növendékre vonzó hatást gyakorló történelmi személy, regényhős, filmsztár, vagy éppen a hétköznapiak hősei közül némelyik nem "olyan módon", "nem azért" példa, mint ahogyan azt a társadalmi megítélés annak tartja vagy tartaná. Nem a szokványos, hanem az egyedi megjelenés ad indítást. Azokra a tapasztalatainkra kell utalnunk, amikor a fiatal a kiváló sportemberre nem azért "szavaz", mert teljesítménye, a dicsőség, az aránylag gyors érvényesülés lehetősége magával ragadja, hanem azért, "mert mint sikeres ember" is "példás családi életet él". A kiváló, nemzetközileg elismert tudóst elsősorban azért tiszteli - egyébként a tanuló által is ismert tudományos eredményein túl -, mert az szereti hazáját, ellentállt minden, egyéni boldogulása szempontjából gyors karriert is jelentő külföldi csábításnak. Számos hasonló döntést tapasztaltunk a fiatalok közvetlen környezetében élő, általunk a hétköznapiak hőseinek nevezett személyiségek megítélésében, értékelésében is. A szakmunkásképző intézetek fiataljainak sorában gyakori a termelés színhelyéről, a szakoktatók köréből választott ideál. Ezeknek az embereknek jó részét elsősorban nem kiváló szakmai felkészültségük, teljesítményük alapján becsülik, szeretik, tartják követésre méltónak, hanem a fiatalokhoz való viszonyuk, közösségi magatartásuk, nyílt, őszinte véleménynyilvánításuk hat a tanulókra. Sok fiataalt vonz a hétköz-

napok hőseinek politikai magatartása, közéleti tevékenysége.

Tudatában vagyunk, hogy ezek az empirikus tapasztalatok semmiképpen sem jogosítanak fel általánosításokra. Ehhez több és sokoldalabb vizsgálatra, elemzésre van szükség. Ugy gondoljuk, azt azonban már most is megfogalmazhatjuk, hogy a növendékek elé történő példaképállítás során az adott személyiség minél sokoldalabb bemutatására, jellemzésére kell törekednünk, éppen azért, mert az egyes tanulók értéktétele sajátos. Általános az a tapasztalatunk, hogy tulajdonképpen nem az adott személyiség - példakép - totális hatása a döntő, hanem őt csak mint "hordozót", egy-egy pozitívnak, követésre alkalmasnak minősített emberi tulajdonsággal rendelkezőt látja a fiatal. Ugyanakkor számos más, a társadalmi megítélés szerint pozitív személyiségjegye esetleg hatástalan, semleges marad számára, illetőleg negatív tulajdonságaira esetleg nem is reagál. Utalhatunk itt pl. Angela Davis-ra, akit mint a polgári jogokért harcoló hazafiak aktuális reprezentánsát igen előkelő helyen szerepeltettek elítélése, börtönbezárása idején a fiatalok. A mostani vizsgálatunk anyagában Angela Davis többször szerepel mint munkaideál, és kisebb arányban hazaszeretete alapján. Ebben az összefüggésben figyelemre méltó, hogy jelenlegi felmérésünkben József Attilát az összesített adatokban a harmadik helyen találjuk hazaszeretete alapján és a második helyen szerepel, mint munkaideál. Hasonló a kép Semmelweis, Arany János és még számos kiemelkedő egyéniség esetében is.

További igen fontos tapasztalatnak tartottuk és tartjuk, hogy az időszakos felmérésekből számszerűen kitűnnek azok az arányok, amelyek az iskolai nevelés-oktatás és az egyéb környezeti hatások között található a vizsgálat időpontjában.

Felmérésünk idején - az 1979-80. tanévben - elsősorban az említett kérdésekre, valamint az ideál-választás motivumaira vártunk választ. Feltételeztük azt is, hogy a fiatalok életeszmenyei és pályairányulása között találunk összefüggést, amennyiben saját elhatározásuk alapján választhattak, válasz-

tottak pályát, szakmát.

Továbbra is érdekelt bennünket, hogy az iskola tanulmányi anyaga /a speciális tantervi követelmények és a feldolgozási mód/ gyakorol-e döntő befolyást a növendékekre, vagy inkább a tömegkommunikációs eszközök révén a fiatalokat érő hatás jelent meghatározó élményt értékrendjük alakulásában.

A vizsgálat előkészítése, megszervezése

A felsorolt céloknak megfelelően terveztük meg kérdőívünket. Az előmérés után néhány - nem jelentős - változtatással került sor az adatfelvételre. A kérdőíveket a gépi feldolgozás követelményeire tekintettel szerkesztettük. A kérdőíven lehetőséget biztosítottunk a tanulóknak a megadott személyiségjegyeken túl is újabb, más motivumok megjelölésére, illetőleg az egyes motivumok súlyozására is. /Lásd a tesztet a Függelékben./

Az előmérések idején és a felmérések alkalmával néhány kisebb tanulócsoporttal beszélgetéseket szerveztünk. Ezek a beszélgetések ismételten megerősítették bennünk azt a meggyőződést, hogy a 16-17 éves fiatalok életcéljaikat ideálokhoz kötik /V.ö.: Lukács Angéla: Ideál-eszmény-példakép. Propagandista, 1969. No.10. 44-50./

Az adatfelvétel mintanagyságát a közép-foku iskolai korosztály teljes populációjából, a statisztikai feldolgozás követelményeire figyelemmel határoztuk meg.

A minta iskolatípusok szerinti arányainak eldöntésekor figyelembe vettük az egyes közép-foku oktatási intézmények hazai megoszlását /intézmények számát/, valamint azok területi elhelyezkedését /Budapest, megyei jogú városok, megyéinkben lévő egyéb iskolák/. A felmérést gimnáziumokban, szakközépiskolákban és ipari tanuló intézetekben végeztük el. A felmérés adatait iskolatípusok szerinti bontásban és összesítve is elemezzük.

Valamennyi nevelési-oktatási intézmény esetében a tanulóinkat az 1979-80. tanévben befejező növendékektől kértünk

választ. Azért ezektől, mert egy-egy iskolatípusban a végzős növendékek ideálválasztása képet nyújthat neveltségük szint-jéről, személyiségük formálódásának eredményeiről és műveltségük tartalmáról is.

Ilyen meggondolások alapján választottuk a gimnáziumok és szakközépiskolák negyedik, illetőleg a szakmunkásképzők harmadik osztályos növendégeit /Lásd az I.sz. táblázaton a vizsgálatba bevont tanulók megoszlását iskolatípusonként és település szerint/. A meritéskor tekintettel voltunk a nemek szerinti arányokra is az adott korosztályokra jellemző természetes megoszlás alapján. Az említett szempontok szerint - a statisztikai kiválasztás követelményeinek megfelelően - a felmérés során vizsgálni kívánt korosztályokból összesen 6070 növendéket kérdeztünk meg. Ezek közül értékelhető válasz 5206 tanuló adott. /Lásd az I.sz. táblázatot./

Meg kell jegyeznünk, hogy az I.sz. táblázaton "A kérdő-ívet kitöltő tanulók megoszlása iskolatípusonként" c. fejléc alatti adatok már nem tartalmazzák a nem értékelhető teszteket. Ezt azért szükséges megjegyezni, hogy a grafikonokon, diagramokon szereplő adatok ne okozzanak zavart.

A felmérés teljes anyagának feldolgozása folyik az előző tanulmányainkban alkalmazott rendszerben. Akkor mi a választott ideálokat vettük vizsgálat alá keresve, honnan ismerik, ki az, és mikor élt, milyen nemzetiségű és foglalkozású. Ezt követte a motívumok elemzése. A jelen tanulmányunkban a korábbi feldolgozási szisztémától eltértünk. Amint azt a bevezetőben is jeleztük, csupán két igen lényeges, a szocialista emberre meghatározóan jellemző személyiségjegy alapján mutatjuk be anyagunkat. Ennek megfelelően elemeztük a tanulói választásokat. Kiemeltük az embereszmények sorából azokat a személyiségeket, akik hazaszeretetük, illetőleg munkához való viszonyuk, munkaszeretetük alapján váltak vonzóvá. Ezen a helyen is köszönetet mondunk azoknak a kollégáknak - igazgatóknak, osztályfőnököknek -, akik önzetlen segítségükkel lehetőségükkel lehetővé tették az eredményes vizsgálatot.

Hazafias eszmények

Amint a bevezetőben említettük, a fiatalok választásainak sorából kiemeltük azokat a személyiségeket, akiket hazaszeretetük alapján tartottak követésre méltónak. A teszten megadott motivumok /emberi tulajdonság, magatartás/: hazaszeretet; hősiesség, bátorság, elszántság; a nép szeretete; forradalmi magatartás; az igazság szeretete; polgári jogokért való küzdés; eszmei szilárdság /elvhűség/; haladó gondolkodás; társadalmi aktivitás. Ezeken túl a vonzalom indítékául a következő motivumokkal indokolták szavazatukat: nemzeti érzelmek; vitézi élet szeretete; politikai megbízhatóság; a párt szeretete; harc a faji megkülönböztetés ellen; békeharcos; a háboru ellensége; munkásosztályért való tevékenység; küzdelem a társadalmi fejlődésért; tevékenység a szocializmus építéséért.

A választott személyiségek eloszlása a kapott szavazatok alapján

	%		%
1. Petőfi Sándor	12,3	11. E. Hemmingway	1,7
2. Hétköznapiak hősei	12,1	12. G. Chegewara	1,4
3. József Attila	6,2	13. Arany János	1,3
4. Radnóti Miklós	4,8	14. Angela Davis	1,1
5. V.J. Lenin	3,1	15. II. Rákóczi Ferenc	0,9
6. Kádár János	2,8	16. Lauda Niki	0,9
7. Read Dean	2,6	17. Hunyadi Mátyás	0,7
8. Ady Endre	2,2	18. Papp László	0,7
9. Kossuth Lajos	1,9	19. Semmelweis Ignác	0,6
10. Fidel Castro	1,8		

A választás aránya már önmagában is elgondolkoztató. A megkérdezett 5206 fiatal három-három eszményképet jelölt meg. Ezek sorában 19 személyiséget tart követésre méltónak tanulmányai, olvasmányai, a rádió-TV adások, az ujságok hírei

alapján, illetőleg ennek sokszorosát személyes ismeretsége alapján. A választott eszményképeket csak a 0,5 %-os gyakoriságuk fölött soroltuk fel. Az ennél kevesebb szavazatot nyertek nem szerepelnek. A II. és III.sz. táblázat adatai szerint a teljes populáció 3,3 %-a a hétköznapiak hősei között talált megbecsülésre méltó hazaszerető felnőtteket. Ez az arány még tanulságosabb, ha iskolatípusonként nézzük. A gimnáziumban ez 2,6 %, a szakközépiskolákban 2,4-2,6 % között alakult; a művészeti szakközépiskolások 10,9 %-a külön is elgondolkoztató. A szakmunkásképző intézetekben 2,4 %-tól 6,0 %-ig változik a személyes ismerősök ilyen tartalmu hatásának aránya.

A választott személyiségek 22,9 %-ával az iskolai nevelés-oktatás keretében /tankönyvek, kötelező olvasmányok/ ismerkedtek meg a tanulók, ezzel szemben döntően iskolán kívüli - 77,1 %-ban - hatásokra értékelte követésre méltónak hazafisága alapján példaképét a vizsgált csoport.

Az iskolai oktatás morális hatékonyságának jelzéseként is tekinthetők ezek a számok. Utalhatunk a történelem, az irodalom személyiségformáló, magatartásra ösztönző hatására. Fel kell viszont figyelni a tömegkommunikációs eszközök megnövekedett szerepére és ezzel együtt felelősségére is. A tanulók vallomásai szerint 17,3 %-uk a televízióból ismer-te meg példaképét. Ez az arány az iskolák szerinti bontásban szinte azonos.

A választott személyiségek névsora már önmagában is sokat elárul a fiatalok hazafiságról vallott felfogásának sokféleségéről. Nem tulzás azt állítani, hogy nem éri el a kívánatos szintet. Utalhatunk a "nép szeretete" motívumra. Ez nyilván más tartalmat fed Hunyadi Mátyás, Petőfi Sándor, Angela Davis, illetőleg V.I. Lenin, Kádár János, Fidel Castro esetében, és egészen más tartalmu a kiváló sportoló Papp László hazaszeretete, mint az ugyancsak a választottak sorában található Semmelweis Ignác hazához való ragaszkodása.

A fiatalok választottjainak sorában 7 olyan személyiség van /az 1., 2., 3., 4., 5., 13. és 19. sorszámu/, akiket a

munkaideálok sorában is megtalálunk. A személyek egybeesése - kb. 40 %! - azt jelzi, hogy a növendékekben mindinkább tudatosul, hogy napjainkban az igaz hazaszeretet egyik lehetséges és jelentős megnyilvánulási formája az önkéntes feladatvállalás, a megbízások, a kötelező munka becsületes, pontos, szorgalmas elvégzése.

Különösen sok tennivaló mutatkozik még a hazafiság és internacionalizmus tartalmának élővé, napjaink feszült politikai légkörében meggyőződéssé érlelése terén. A tisztult etikai normák ismerete és elfogadása segítheti csak fiataljainkat értékrendjük társadalmilag is pozitívan értékelhető kialakításához, helyes életideálok megfogalmazásához. Ez a folyamat spontán nem következik be. Ennek tervezésében, irányításában az iskoláé a primátus, de az ifjúságot érő más szervezett környezeti hatás szervezőinek, irányítóinak felelősségét is látnunk kell.

Vázlatosan megemlítve néhány tennivalót: a történelem-oktatást illetően megfontolandónak tartjuk a tantervi anyagban a konkrét világnézeti, politikai, társadalmi tartalmak kialakításának fokozását. A kiemelkedő történelmi személyiségek életutjával való részletesebb megismertetés, a mai társadalom megteremtéséért küzdők reális bemutatása, a dolgozó tömegek harcának élővé tétele, a mult célkitűzéseit napjainkban megvalósítók emberközelségbe hozása segítheti a különben elvont történelmi kategóriák, elvek megértését, elfogadását. Mindezt a hatást a történelmi hűség és az érzelmek szintézisével csak fokozhatjuk.

Az irodalom oktatás kiemelkedő hatását jelzi Petőfi Sándor különleges helyzete. Petőfi a világirodalomban egyedülálló, mert forradalmi nézeteit forradalmi tettében valósítja meg. Esetenként olyan vád éri irodalomoktatásunkat, hogy Petőfit leegyszerűsítve, szemelvényekben mutatják be az iskolában. Mi azt valljuk, hogy az iskolában a helyesen válogott fejezetek jól szolgálhatják minden tantárgy, így az irodalom esetében is a felnövekvő nemzedék nézeteinek, meggyőződésének alakulását. Petőfi forradalmi költészete mellett a

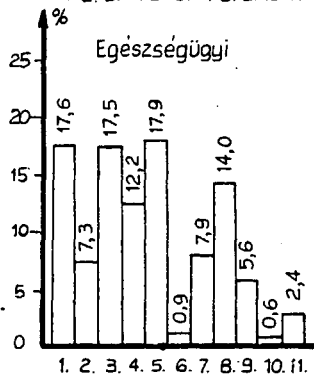
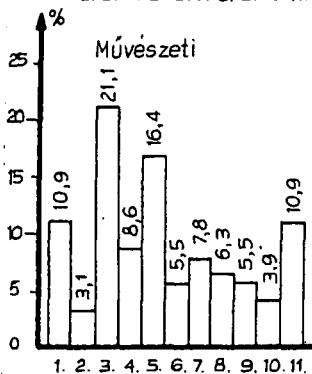
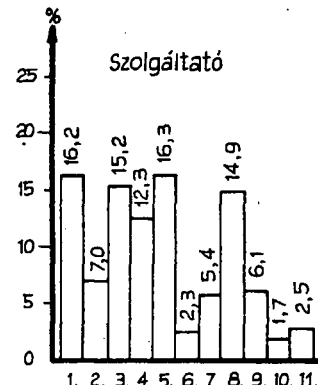
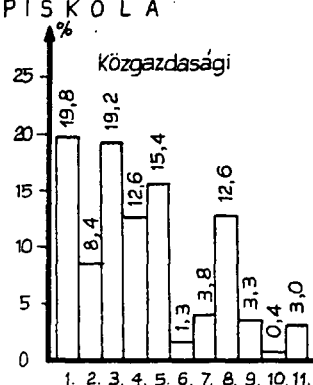
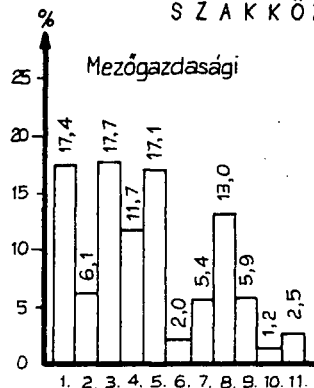
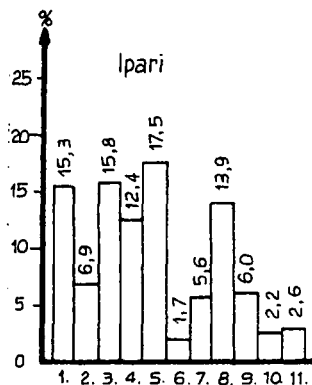
fiatalok kedvelik népies hangvételű verseit és szerelmi költészetét is.

Nem térhetünk ki részletesebb elemzésre. Erre most nem is vállalkoztunk. Arra azonban utalnunk kell, hogy alkalmat kellene találni arra, hogy a TV annyira népszerű, vonzó műsorából a fiatalok érdeklődését különösen felkeltő produkciókat helyes lenne szervezetteren értékelni, sőt értelmezni a megfelelő tantárgy óráin, vagy osztályfőnöki órán, a KISZ kötetlenebb foglalkozásain, a szakkörben, önképzőkörben, klub-délutánokon. Itt nem csak a "hivatalos" író-olvasó találkozók-ra gondolunk. Kötetlen beszélgetésekre, amelyeken a nézetek kölcsönösen megismerhetők és formálhatók is.

HAZABZERETET Honnan ismeri?

II. táblázat

SZAKKÖZÉPISKOLA

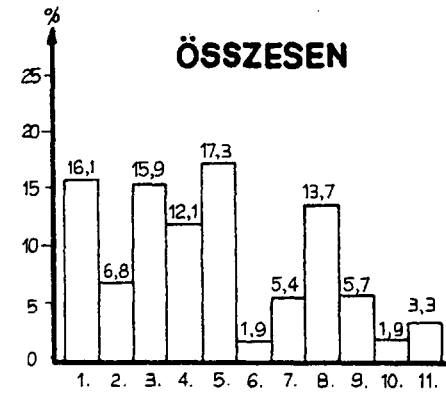
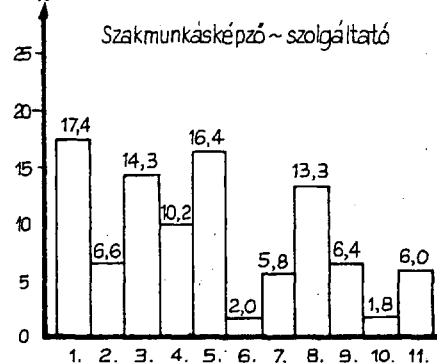
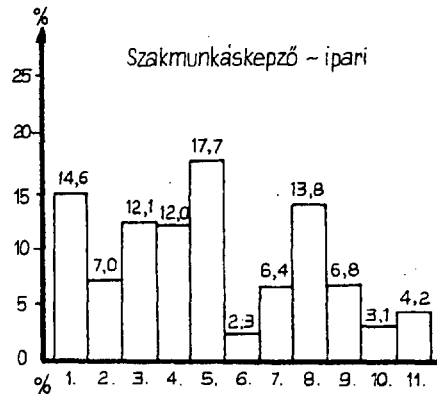
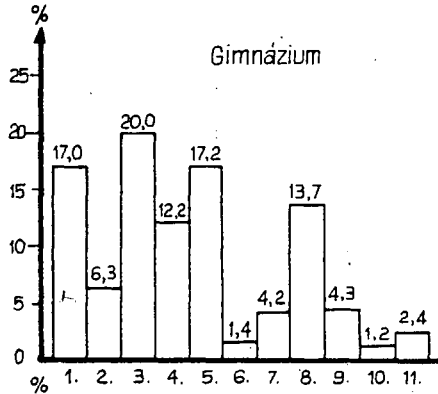

JEL MAGYARÁZAT:

1. Iskolai tankönyvből
2. Kötelező olvasmányból
3. Más olvasmányból
4. Rádióból
5. TV-ből
6. Színházból
7. Moziból
8. Újságból
9. Képesújságból
10. Sportmérkőzésről
11. Személyes ismeretségből

HAZASZERETET Honnan ismeri?

III. táblázat

JELMAGYARÁZAT:

1. Iskolai tankönyvből
2. Kötelező olvasmányból
3. Más olvasmányból
4. Rádióból
5. TV-ből
6. Színházból
7. Moziból
8. Ujságból
9. Képesújságból
10. Sportmerközéstől
11. Személyes ismeretségből

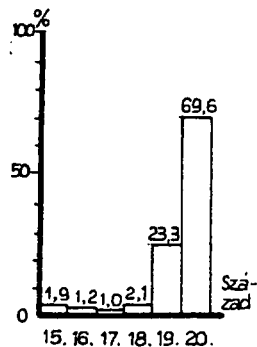
HAZASZERETET

A VÁLASZTOTT SZEMÉLYISEGEK MEGOSZTLÁSA ÉVSZÁZADOK SZERINT
SZAKMUNKÁSKÉPZŐ

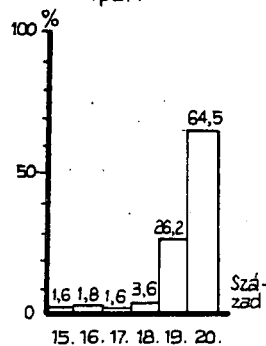
IV. táblázat

ÖSSZESEN

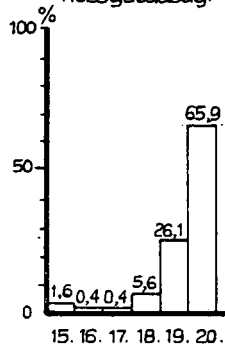
GYMNAZIUM

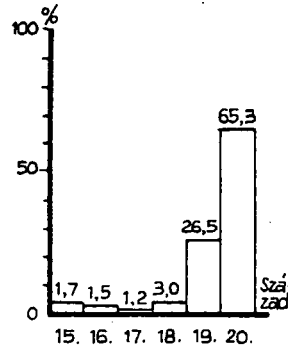
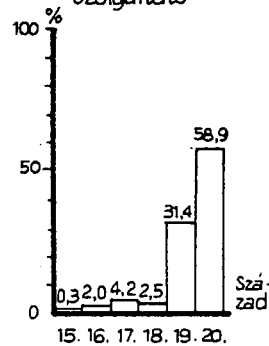
Ipari

Mezőgazdasági

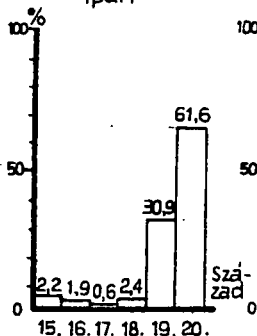

Szolgáltató

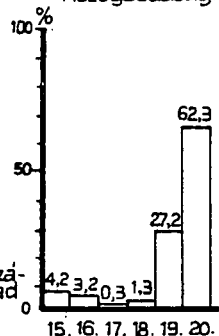

SZAKKÖZÉPISKOLA

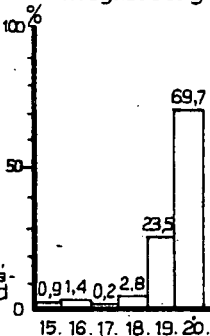
Ipari

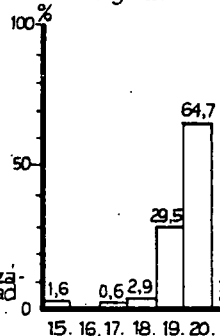
Mezőgazdasági

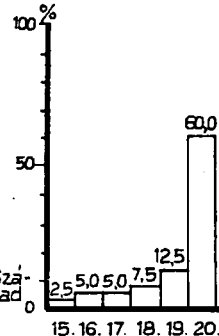
Közgazdasági

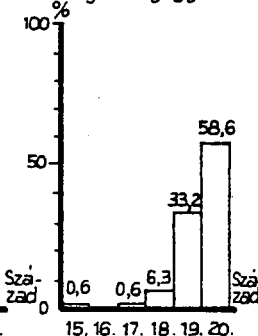
Szolgáltató

Művészeti

Egészségügyi

Munkaideálok

A választott személyiségek eloszlása a kapott szavazatok alapján

	%		%
1. Hétköznapiak hősei	28,3	10. A. Einstein	1,8
2. József Attila	3,1	11. Nyilasi Mihály	1,0
3. Petőfi Sándor	3,0	12. V.I. Lenin	0,9
4. Semmelweis Ignác	2,5	13. Arany János	0,9
5. Szentgyörgyi Albert	2,2	14. Papp László	0,9
6. M. Curie	2,2	15. Balczó András	0,9
7. Verne Gyula	2,2	16. Radnóti Miklós	0,8
8. Munkácsy Mihály	2,0	17. I. Gagarin	0,8
9. Magyar Zoltán	2,0	18. A. Edison	0,6

A kérdőíven feltűrt motivumok közül indítékul a következőket jelölték a fiatalok: munkaszeretet; kötelességtudat; szorgalom; lelkiismeretesség; tudásvágy /új keresése/; szorgalmas tanulás. Ezeken túl a választások indokainak sorában a munka öröme, a kiváló tanulmányi eredményt, a hivatástudatot, a hivatás szeretetét, és a tanult szakma szeretetét találjuk.

A munkához való helyes viszony motivumai társadalmunkban a kötelességtudat, annak felismerése, hogy az egyéni boldogulás, a közösségi érdek és az egyéni érdek egybeesése alapján erkölcsös. Fontos annak belátása, hogy csak a pontos, jó munka eredményezhet erkölcsi és anyagi elismerést. Elengedhetetlen indíték a rendszeres munka, a munkavégzés szokása. A fiatalok által megjelölt motivum-rendszerben mindezek megtalálhatók, illetőleg felismerhetők. A felsorolásban a második helyen a kötelességtudat található, a harmadik és negyedik helyen a szorgalom illetőleg lelkiismeretesség és az általuk jelzett indíték: a rendszeres munka /munkavégzés szokása/.

A követni kívánt személyiségek magatartásában, munkájában

felismerték a fiatalok, hogy a kötelességtudat, az elhivatottság /hivatástudat/ összefonódik a hazafisággal, korunk példái esetében a szocialista haza szeretetével. A felsorolt tizennyolc kiemelkedő személyiség közül hetet /1., 2., 3., 4., 12., 13. és 16./ a hazaszeretetük alapján választott ideálok sorában is megtalálhatunk.

A tanulók tudatában - amint arról a csoportos beszélgetéseken meggyőződhattunk - egyrészt az él, hogy a haza, az adott társadalmi rendszer, az abban élő nép szeretete nem mérülhet ki szavakban. Az igazi hazaszeretetet tettekkel kellett mindenkor és kell napjainkban is kifejezni. Ezt elfogadják, igaznak vallják bármilyen kor vonatkozásában. A bemutatott kép - a hazaszeretet és a munkához való viszony összefüggése - arra enged következtetni, hogy a növendékek egy része a két erkölcsi normát elszakítja a konkrét történelmi körülményektől, az adott társadalmi viszonyoktól. Ez a tény is azt a felelősséget jelzi, amit az előzőekben a történelemoktatásról szólva már említettünk.

A munkaideálok sorában az első helyen, kiemelkedő szavazattal /28,3 %/ a hétköznapiak hősei állnak. Ezt a magas arányt két ténnyel is indokolhatjuk. Egyrészt a választott ideálok-nak csupán 14,7 %-át ismerték meg iskolai tanulmányaikból, kötelező olvasmányaik alapján. Ezzel szemben az eszményképeknek 85,3 %-a iskolán kívüli forrásokból ered az összesített adatok bizonyossága szerint /lásd a VI.sz. táblázaton/. A 85,3 %-on belül pedig személyes ismeretség alapján hatott fiataljeinkre a példaképek 9,0 %-a. Itt tartjuk indokoltnak röviden szólni arról, kiket soroltunk a hétköznapiak hősei kategóriába. Elsősorban a fiatalok közvetlen környezetében élők közül az osztály- és iskolatársakat, a különböző üzemi és szakmai gyakorlatokat vezető szakmunkásokat, szakoktatókat, valamint a tömegkommunikációs eszközök révén megismert, napjainkban is élő vagy a közelmúltban élt "mindennapi" embereket. /A szülőket, pedagógusokat nem soroltuk ide. Azért nem, mert már az első felméréseink is azt igazolták, hogy a családban élő fiataljaink szinte kivétel nélkül példaképnek tartják legalább az egyik

szülőt, illetőleg pedagógusaik közül legalább egyet. Ezért a felmérőlap utasításában kértük is a tanulókat, hogy e két körből ne jelöljenek példaképet./

Tanulságos a közvetlen környezeti hatások jelentőségének megítélése szempontjából egybevetni az V. és a VI. táblázat néhány adatát is. A "honnan ismeri" kérdésre a különböző iskolatípusokban eltérő a válaszok aránya. A szolgáltató- ipari pályára készülők - szakmunkástanulók és szakközépiskolások körében a személyes ismeretség 20,4 %-os, illetőleg 12,3 %-os aránya azt jelzi, hogy a "szorgalmas munka" indítéka inkább a több munkáért járó anyagi többlet, mint az erkölcsi belátás. Erre a következtetésre juttatott bennünket az a motívum, amelyet elsősorban - de nem kizárólagosan - az említett kategóriába tartozó fiatalok úgy fogalmaztak meg, hogy "a munka jobb anyagi megbecsülése". Ez az indíték elvileg is helytálló, etikus és abban az esetben, ha az objektíve mért teljesítménnyel arányos is az anyagi juttatás, mindenképpen elfogadható. A kérdés csupán az, hogy a mindennapok hőseinek munkaszeretete minden esetben ez utóbbi megítélés alapján vonzó-e? Mert arra is gondolhatunk napjainkban, hogy egyesek ügyeskedésükkel, gyors egyéni boldogulásukkal hatottak a fiatalokra.

A munka szerepéről, jelentőségéről az egyetemes emberi fejlődésben, illetőleg a szocialista társadalom építése terén sokat és sokszor hall a felnövekvő nemzedék nevelése-oktatása időszakában. A mindennapok tevékenységéről, a termelő munka eredményeiről, a szellemi tevékenység társadalmi megítéléséről az iskola, a tömegkommunikáció és a család révén szerez elméleti ismereteket. A szakiskolák tanulói saját tapasztalataikkal azonosíthatják az elméletben tanultakat üzemi munkájuk során, a gimnáziumokban tanuló réteg az un. termelési /mezőgazdasági/ munka alkalmával szerezhethet konkrét tapasztalatokat.

A közelmúlt években társadalmunkban az ösztönző anyagi érdekelttség elvének helytelen alkalmazása esetenként torzulásokhoz vezetett. A hirtelen növekvő igények, elvárások gyors

kielégítésére szolgáló törekvések háttérbe szorítottak olyan lényeges etikai normákat, motivumokat, mint a közöség szolgálata, a lelkiismeretesség, a töretlen szorgalom, a cselekvésben megnyilvánuló hazaszeretet, a pontosság. Sok esetben ezek helyét a gyors, néha jogtalan anyagi érvényesülésre törekvés foglalta el.

A másodállás /második gazdaság/ kibontakozása társadalmunkban lehetőséget teremtett egyeseknél az ügyeskedésre, a felszínes munkára, sőt a mértéktelen harácsolásra is. Az ilyen jellegű, a mi társadalmunktól idegen erkölcsi torzulásokért az ifjúság egyértelműen nem marasztalható el. Értékrendjének alakulásában nyilvánvalóan zavart okoz az elméleti felkészítés és a társadalmi gyakorlat - a környezetében tapasztalható valóság - közötti eltérés. Az ifjúság értékrendjében e folyamat miatt beálló bizonytalanság megszüntetése a társadalom és a művelődéspolitikai valamennyi felelősenek hatékony együttműködésével terelhető a kívánatos merbe.

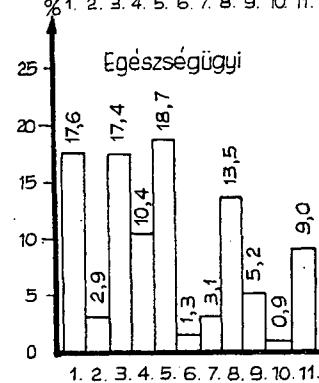
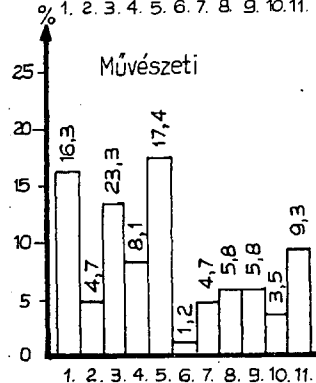
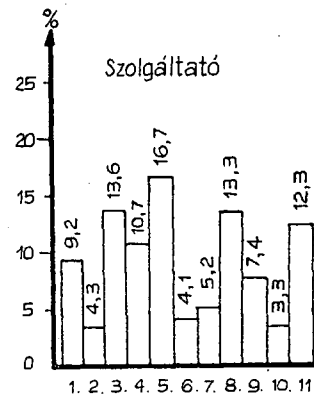
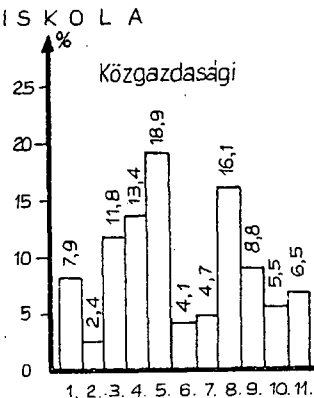
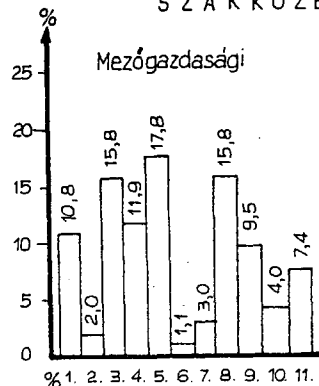
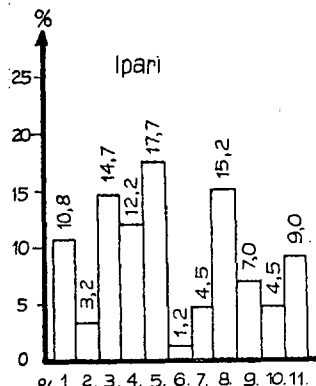
Nem feladatunk e jelenségek társadalmi-politikai oldalának érintése. Mi csak azt kívánjuk jelezni, hogy ha a társadalomban lezajló folyamatok hatnak a felnövekvő nemzedékre, hatnak az iskolai nevelésre-oktatásra - mint ahogyan hatnak is -, akkor érthető, hogy a fiatalok egyes rétegeiben a munkaerkölcs vonatkozásában olyan értékrend kezd kibontakozni, amely idegen a szocialista etikától.

Még egy igen lényeges tényre kell felfigyelnünk. A tudományos élet kiváló hazai és külföldi reprezentációit is ott látjuk a példaképek sorában. Ezeknek élete, elhivatottsága elsősorban a gimnázium tanulóira hatottak ösztönzően. Nyilván pályairányultságuk motiválja ezeket a fiatalokat hasonló életmodell megkonstruálására. Ennek az összefüggésnek részletes elemzésére most nem vállalkozhatunk. Nem találkozunk - a művészeti szakközépiskolások kivételével - a szakiskolák sajátos jellegéből adódó szakmai kiválóságokkal, holott a korábbi években jelentős arányban tartották vonzónak a szaktudományokban elért eredményük alapján a fiatalok.

MUNKÁHOZ VALÓ VISZONY

Honnan ismeri?

SZAKKÖZÉPISKOLA

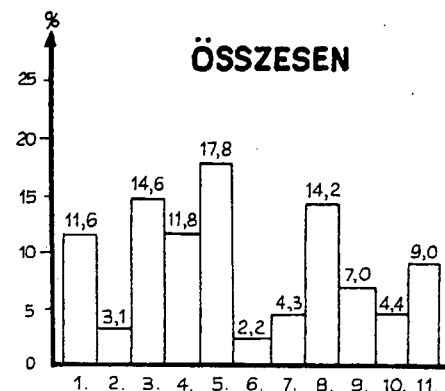
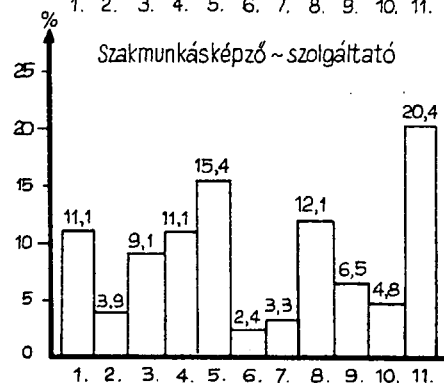
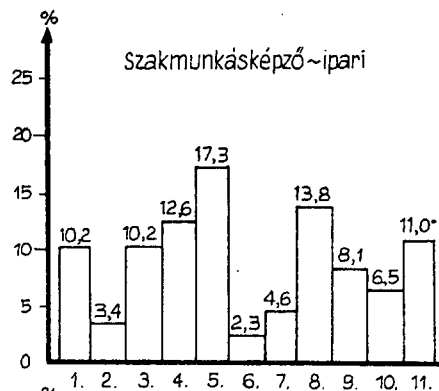
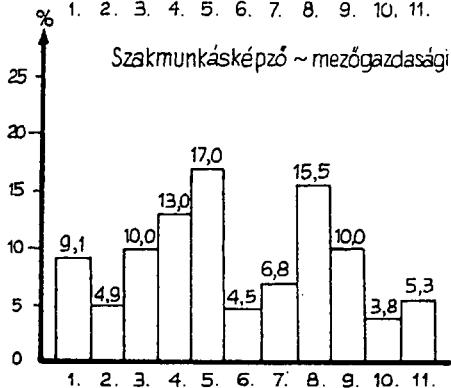
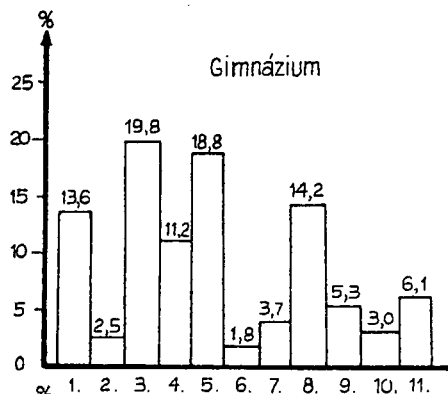

JELMAGYARÁZAT:

1. Iskolai tankönyvből
2. Kötelező olvasmányból
3. Más olvasmányból
4. Rádióból
5. TV-ből
6. Színházból
7. Moziból
8. Ujságból
9. Képesújságból
10. Sportmérkőzésről
11. Személyes ismeretségből

MUNKÁHOZ VALÓ VISZONY Honnan ismeri?

VI. táblázat

JELMAGYARÁZAT:

1. Iskolai tankönyvből
2. Kötelező olvasmányból
3. Más olvasmányból
4. Rádióból
5. TV-ből
6. Színházból
7. Mozi-ból
8. Újságból
9. Képesújságból
10. Sportmérkőzésről
11. Személyes ismeretségből

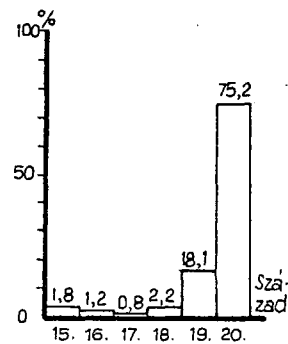
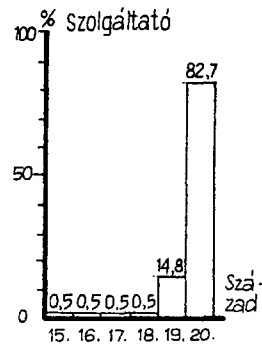
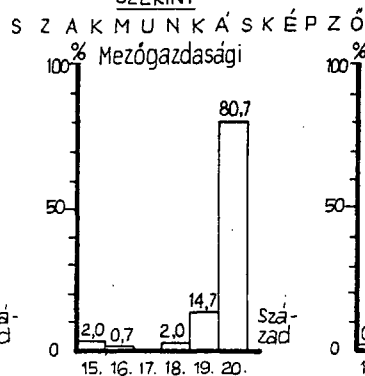
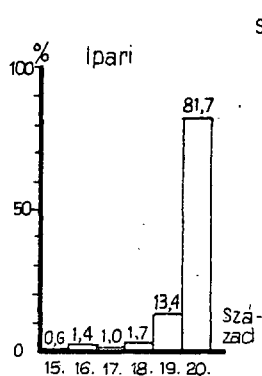
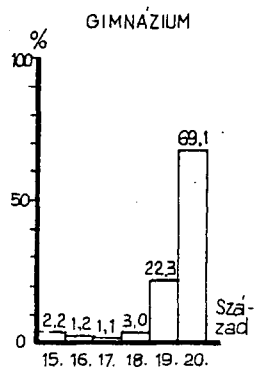
MUNKÁHOZ VALÓ VISZONY

A VALÁSZTOTT SZEMÉLYISÉGEK MEGOSZLÁSA ÉVSZAZADOK SZERINT

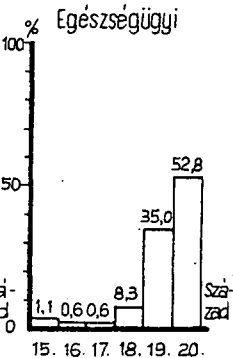
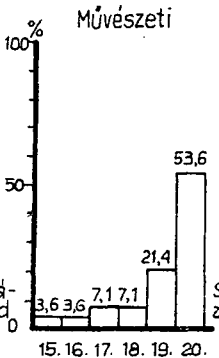
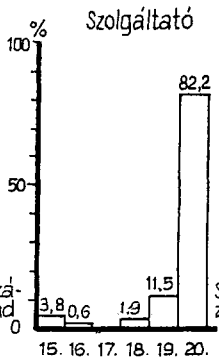
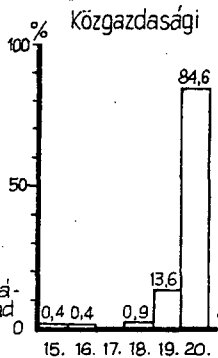
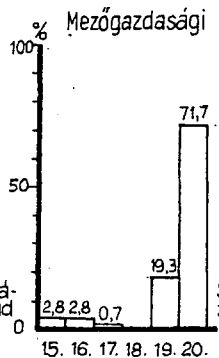
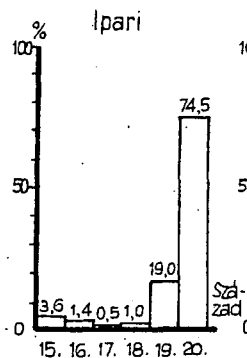
VI. táblázat

ÖSSZESEN

67

S Z A K K Ö Z É P I S K O L A

Irodalom

1. ÁGOSTON György: Neveléstudomány. Tankönyvkiadó. Bp., 1970. 284-289.p.
2. ÁGOSTON György: - KUNSÁGI Elemér: A gyermekek eszményképének vizsgálata. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, Szeged, 1969.
3. Dr.DARÓCZY Sándor: Eszmény és példakép. Propagandista. 1970. No. 6.
4. Dr.DARÓCZY Sándor: Közvéleményvizsgálat a kollégiumokban. Tankönyvkiadó, Bp., 1970.
5. DARÓCZY Sándor: Embereszmény és eszménykép. Ifjukkommunista. 1978. No. 11.
6. FAKÁSZ Terézia: Gondolatok az eszménykép, példakép, pedagógiai fogalmához. Pedagógiai Szemle, 1976. No.2.
7. ILJENKOV, E.: Bálványképek és eszmények. Bp., Kossuth Kiadó, 1972.
8. KIRÁLYNÉ DÉVAI Margit: Énkép és iskolai teljesítmény. Köznevelés, 1978. No. 16.
9. KUNSÁGI Elemér: An investigation of the ideals of secondary school students. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, Szeged, 1974.
10. KUNSÁGI Elemér: Fiatalok eszményképeinek vizsgálata. /12. Szegedi Nyári Egyetemen elhangzott előadások/ TIT, Szeged, 1975.
11. LUKÁCS Ágnes: Ideál-eszmény, példakép. Propagandista, 1969. No.10.
12. SUCHODOLSKI, B.: A jövő embere. Eredmények a pedagógiában. /A pedagógia időszaki kérdései külföldön. No. 31./ Tankönyvkiadó, 1974. 25-55.p.
13. SZEKENYI Péterné: Gimnazisták életideálja. Bp., 1975. Akadémiai Kiadó, 91.p.
14. Dr.SZEKENYI Péterné: Moralitás és erkölcsi oktatás /12. Szegedi Nyári Egyetemen elhangzott előadások/ TIT. Szeged, 1975.
15. VASILESKU, A. - CAZACU, A.: Ifjúság és életeszme. Tudományos Könyvkiadó. Bp., 1967. 75.p.
16. Dr.ZRINSZKY László: Az életcél és az eszmények szerepe a személyiség fejlődésében. Pedagógiai és Pszichológiai Közlemények. 1972. No. 1.

ПАТРИОТИЧЕСКИЙ И ТРУДОВОЙ ИДЕАЛЫ У 17-18-ЛЕТНИХ УЧАЩИХСЯ

Элемер Куншаги

Статья является частью материала более обширных измерений. В ней автор на основе ответов, полученных с помощью анкеты 17-летних учащихся средних учебных заведений /всего 5200/ - гимназистов, учащихся профессиональных средних школ и профтехучилищ анализирует с двух аспектов: в какой степени среди идеалов молодежи играют роль те, которым необходимо следовать на основе их отношения к труду, любви к родине.

В наглядных таблицах, графиках автор демонстрирует, в каком веке существовали выбранные идеалы, какой национальности, а также поднимает очень важный вопрос с точки зрения школьного учебно-воспитательного процесса и составления учебных планов - откуда учащимся известен выбранный идеал. Автор формулирует несколько важных педагогических проблем школы сегодня. Анкета, использованная при измерениях, прилагается к статье.

PATRIOTISCHE IDEALE UND ARBEITSIDEALE DER JUGENDLICHEN IN DEN MITTELSCHULEN

Dr. Elemér Kunsági

Die Abhandlung ist Teil des Materials einer größeren Abmessung, in der der Verfasser unter 5200 siebzehnjährigen Jugendlichen - Gymnasiasten, Fachschüler in Mittelschulen und Fachschulen - auf Grund auf Fragebogen gegebener Antworten aus zwei Aspekten untersucht, wie die Rate der Jugendideale ist, die sie wegen ihrer Verhältnisse zur Arbeit bzw. auf Grund ihrer Vaterlandsliebe nachahmenswert gefunden haben.

Mit Hilfe von Abbildungen und Tabellen wird gezeigt, in welchem Jahrhundert die gewählten Ideale gelebt hatten, ihre Nationalitäten, sowie die aus dem Standpunkt der Erziehungsschulung und Lehrplanbereitung wichtige Frage, woher sie die gewählten Ideale kennen. Der Verfasser schildert manche heute sehr wichtige pädagogische Probleme der Schule. Der zu der Abmessung verwendete Fragebogen ist die Beilage der Abhandlung.

F ü g g e l é k

A tanulók teljes létszáma az iskola székhelye szerint
/1979/

	Gimnáziumok	Szakközépiskolák ⁺	Szakmunkás-képzők ⁺⁺	Összesen
Budapest	4888	6462	9443	20793
Mjv	3087	5090	7810	15987
Megyék	13965	13340	32300	59605
Összesen	21940	24892	49553	96385

A felmérésbe bevont tanulók száma az iskola székhelye szerint
/1979-80/

	Gimnáziumok	Szakközépiskolák ⁺	Szakmunkás-képzők ⁺⁺	Összesen
Budapest	304	469	587	1360
Mjv	192	315	486	993
Megyék	863	836	2018	3717
Összesen	1359	1620	3091	6070

A kérdőívet kitöltő tanulók megoszlása iskolatípusonként

	Összesen		fiú		fiu	
	fő	%	fő	%	fő	%
GIMNÁZIUM	1436	27,6 /a/	931	64,9	503	35,1
SZAKKÖZÉPISKOLA						
Ipari	563	98,0 /b/	152	27,0	409	73,0
Mezőgazdasági	204	3,9 /c/	38	18,7	165	81,3
Közgazdasági	312	6,0 /d/	276	88,7	35	11,3
Szolgáltató	235	4,5	119	50,6	116	40,4
Művészeti	28	0,5	13	46,4	15	53,6
Egészségügyi	201	3,9	198	98,5	3	1,5
SZAKMUNKÁSKEPZŐ						
Ipari	1699	32,6 /e/	402	23,7	1292	76,3
Mezőgazdasági	232	4,4 /f/	94	40,7	137	59,3
Szolgáltató	296	5,7	248	89,8	48	16,2
Összesen	5206				2735	

Jegyzet

+ Ipari, mezőgazdasági, közgazdasági, szolgáltató, művészeti, egészségügyi

++Ipari, mezőgazdasági, szolgáltató

Nem értékelhető válaszok: /a/2; /b/2; /c/1; /d/1; /e/5; /f/1

József Attila Tudományegyetem
Pedagógiai Tanszéke
6722 Szeged, Egyetem u. 2.

.....
az iskola hosszú bélyegzője

A D A T L A P

A megfelelő számot ird az üres négyzetbe!

3. A tanuló neme: leány /1/; fiu /2/ ☐
4. Az apa legmagasabb iskolai végzettsége: ált.isk. 8 osztá-
lyánál kevesebb /1/; ált.isk. 8 osztálya /2/;
középiskola /3/; egyetem, főiskola /4/. ☐
5. Az anya legmagasabb iskolai végzettsége: ált.isk. 8 osztá-
lyánál kevesebb /1/; ált.isk. 8 osztálya /2/;
középiskola /3/; egyetem, főiskola /4/. ☐
6. Szüleinél lakik /1/; nevelőszülőknél lakik /2/;
kollégiumban lakik /3/; nevelőotthonban lakik /4/. ☐
7. Az apa foglalkozása: ☐
8. Az anya foglalkozása: ☐

AZ ALÁBBI SZÖVEGET FIGYELMESEN OLVASD EL!

A tuloldalon lévő kérdőíven az /I., II. és III. pontoknál/ ird fel annak a három személyiségnek a nevét, akik iránt a legin-
kább érzel megbecsülést és rokonszenvet, tehát akik a leginkább
hatottak rád.

A neveket bármelyik tevékenységi körből, bármelyik foglalko-
zási ágból választhatod szüleid, közvetlen rokonaid, pedagógusaid
kivételével. Ha valamelyik általad választott személy nem közis-
mert, ird mellé foglalkozását és nemzetiségét is.

A választott személyek lehetnek élők és meghaltak. Mindegy,
hogy melyik korban, melyik században éltek.

Végül az általad választott személyiségek lehetnek hazaiak
vagy külföldiek. Az iskolában tanultál hies személyiségekről:
írókról, költőkről, tudósokról, felfedezőkről, történelmi hősök-
ről, politikusokról. Olvastál is neves személyiségekről, de ujsá-
gokból, hetilapokból, a folyóiratokból, a képesújságokból, a mo-
ziból, a rádióból és televízióból is megismerkedhettél a legkülön-
bözőbb területeken dolgozó, működő személyiségekkel.

Tehát feltétlenül vannak olyan általad megismert személyisé-
gek, akik iránt megbecsülést és rokonszenvet érzel, akik hatottak
és hatnak rád. Ezek közül háromnak a nevét kell felsorolnod, és
velük kapcsolatban a feltett kérdésekre válaszolnod.

Az első /I./ helyre ird annak a nevét, aki legjobban hatott
rád, a második /II./ helyre a következőt és a harmadik /III./ he-
lyen szerepeltessd a rád kisebb hatást gyakorló emberideált.

Az alábbiakban emberi tulajdonságokat /személyiségjegyeket/ soroltunk fel. Az általad választott eszményképek /I., II. és III./ nevének felírása után gondosan olvasd végig ezeket a tulajdonságokat.

A/ Válaszd ki közülük azokat, - de legfeljebb ötöt - amelyek alapján az illető személyiséget eszményképedül választottad. A ki-választott tulajdonságok előtti számot írd az eszménykép alatti sorban található négyzetekbe. Annyi számot kell felírnod, ahány jellemző tulajdonságot találtál!

B/ Ezután sulyoznod /rangsorolnod/ is kell az egyes emberi tulajdonságokat. A sulyozást az 1-es, 2-es és 3-as számjeggyel végzed. A döntően fontos tulajdonságot 1-es, a nagyon fontosat 2-es, a még fontos tulajdonságot 3-as számmal értékeled. Ezeket a számokat a tulajdonság sorszáma alatti négyzetbe kell írnod. Több tulajdonságot is rangsorolhatsz jelentősége alapján ugyanazzal a számmal!

C/ Ha a felsoroltak között /01-81-ig/ nem találsz eszményképed valamelyik számodra fontos tulajdonságát, akkor a kipontozott vonalra írd fel ezeket. Az így felírt tulajdonság sulyát /1-2-3/ pedig a megfelelő négyzetbe írod!

001 tehetség	025 szorgalom	054 önálló vélemény-
002 hazaszeretet	026 eszmei szilárd-	alkotás
003 tudásvágy /uj	ság /elvhűség/	055 közügyek iránti
keresése/	027 haladó gondolkodás	érdeklődés
004 művészi ala-	028 munkaszeretet	056 politikai tájé-
kitás	029 népszerűség	kozottság
005 bátorság, hősies-	030 az ifjuság szere-	057 vitaképesség
ség, elszántság	tete	058 megbízhatóság
006 példamutató maga-	031 ambíció	059 határozottság
tartás	032 figyelmesség	060 szervezői képes-
007 állhatatosság,	033 rugalmasság	ség
kitartás	034 nagyvonaluság	061 lelkesedés
008 jó előadókészség	035 udvariasság	062 segítőkézség
009 áldozatkészség	036 elemzőkézség	063 kötelességtudat
010 sportszeretet	037 problémaérzékenység	064 önkritikusság
011 küzdőszellem	038 gyors felfogóké-	065 megértés
012 szerénység /egy-	pesség	066 tanulási vágy
szerűség/	039 vezetői ráter-	067 megnyerő modor
013 sportszerű maga-	mettség	068 optimizmus
tartás	040 őszinteség	069 áldozatvállalás
014 a nép szeretete	041 kiváló emlékezet	070 materialista
015 becsületesség	042 szilárd életcél	világnézet
016 akaratérő	043 kezdeményezőké-	071 önzetlenség
017 helytállás /a fe-	pesség	072 kollektivitás
ladatok végzésé-	044 alkalmazkodókép-	073 kiegyensúlyo-
ben/	pesség	zottság
018 forradalmi maga-	045 szigorúság	074 humorérzék
tartás	046 kísérletező kedv	075 megbízhatóság
019 vidámság	047 ügyesség	076 önfeláldozás
020 az igazság szere-	048 ujitási hajlam	077 családyszeretet
tete	049 technikai műveltség	078 meggyőzőhetőség
021 a polgári jogokért	050 társadalmi akti-	079 esztétikai érzék
való küzdés	vitás	080 büszkeség
022 a siker	051 gyakorlatias gon-	081 kedvesség
023 humanizmus	dolkodás	
024 jó megjelenés	052 lelkiismeretesség	
/ "sexepil" /	053 felelősségtudat	

I.

1. tulajdonság sorszáma
2. a tulajdonság súlya /1-2-3/
3. egyéb tulajdonságok:
4. az egyéb tulajdonságok súlya /1-2-3/
5. foglalkozása: 6. nemzetisége:
7. melyik században élt?
8. honnan ismerted meg?
01 iskolai tanulmányaidból	07 a moziból
02 kötelező olvasmányaidból	08 az újságokból
03 más olvasmányaidból	09 a képesújságokból
04 a rádióból	10 sportmérkőzésről
05 a televízióból	11 személyes ismeretség alapján
06 a színházból	

II.

1. tulajdonság sorszáma
2. a tulajdonság súlya /1-2-3/
3. egyéb tulajdonságok:
4. az egyéb tulajdonságok súlya /1-2-3/
5. foglalkozása: 6. nemzetisége:
7. melyik században élt?
8. honnan ismerted meg?
01 iskolai tanulmányaidból	07 a moziból
02 kötelező olvasmányaidból	08 az újságokból
03 más olvasmányaidból	09 a képesújságokból
04 a rádióból	10 sportmérkőzésről
05 a televízióból	11 személyes ismeretség alapján
06 a színházból	

III.

1. tulajdonság sorszáma

2. a tulajdonság sulya /1-2-3/

3. egyéb tulajdonságok:

4. az egyéb tulajdonságok sulya /1-2-3/

5. foglalkozása: nemzetisége:

7. melyik században élt?

8. honnan ismerted meg?

01 iskolai tanulmányaiból	07 a moziból
02 kötelező olvasmányaiból	08 az újságokból
03 más olvasmányaiból	09 a képesújságokból
04 a rádióból	10 sportmérkőzésről
05 a televízióból	11 személyes ismeretség alapján
06 a színházból	

VÁLASZOLJ MÉG AZ ALÁBBI KÉRDÉSEKRE IS!

9. Milyen pályára készülsz?

10. A 2. oldalon felsorolt emberi tulajdonságok közül melyiket tartod fontosnak az általad választott pálya /hivatás/ betöltéséhez? Ezeknek a tulajdonságoknak a sorszámát, értékét ird a megfelelő négyzetbe /ugyanugy mint az eszményképeknél tetted!/.
 a/ a tulajdonság sorszáma

b/ a tulajdonság sulya /1-2-3/

11. a/ egyéb tulajdonságok:

b/ egyéb tulajdonságok sulya /1-2-3/

12. Az általad választott pálya mennyiben egyezik meg eszményképed /I.-II.-III./ valamelyikének foglalkozásával?
 Az alábbi négyzetbe ird válaszodat 1-es, 2-es, vagy 3-as számjeggyel!

I. II. III.

1. teljesen megegyezik
2. hasonló
3. egyáltalán nem egyezik meg